

Fra

Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl

v/direktør Haakon S. Vatle

Bradbenken 2, skur 7

5003 Bergen

E: haakon.vatle@lehmkuhl.no

M: 975 37 984

STATSRAAD LEHMKUHL
BERGEN - NORWAY

Til:

Bergen 18.10.18

Hordalandsbenken på Stortinget v/

Ove Trellevik, Magne Rommetveit, Helge Andre Njåstad, Jette F. Christensen, Ruth Grung, Peter Frølich, Kjersti Toppe, Silje Hjemdal, Audun Lysbakken, Eigil Knutsen, Torill Eidsheim, Knut Arild Hareide, Tom Christer Nilsen, Terje Breivik, Nils T. Bjørke, Liv Kari Eskeland

Gjelder: Søknad om ekstraordinære midler til ekstraordinært vedlikehold av Seilskipet Statsraad Lehmkuhl

Kjære medlemmer av Hordalandsbenken,

Viser til forslag til statsbudsjett som ble fremlagt den 08.10.18. Vår søknad om 5 MNOK i ekstraordinære tilskudd til ekstraordinært vedlikehold ble ikke hensynstatt i forslaget og vi ber med dette om at dere bidrar til en ny og velvillig vurdering av søknaden før endelig statsbudsjett fremlegges.

Kort:

- Søknad om ekstraordinært tilskudd på 5MNOK ble sendt til KUD i forbindelse med ordinær søknad i februar 2018..
- Søknad om ekstraordinært tilskudd på 2MNOK ble sendt til Hordaland Fylkeskommune i forbindelse med ordinær søknad i mars 2018
- Søknad om ekstraordinært tilskudd på 2MNOK ble sendt til Bergen kommune i forbindelse med ordinær søknad i mars 2018.
- Bergen kommune har innfridd søknaden om tilskudd på 2MNOK *under forutsetning av at Hordaland fylkeskommune og KUD innvilget sine søknader.*
- Saken er ennå ikke behandlet i Hordaland fylkeskommune, men det er gitt positive signaler. Endelig avklaring fra Hordaland fylkeskommune foreligger om kort tid og jeg vil holde dere oppdatert.

Behovet for et ekstraordinært tilskudd fra KUD har blitt ytterligere forsterket siden vi opprinnelig sendte søknaden i februar 2018. Et slikt tilskudd vil være avgjørende for at Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl kan gjennomføre nødvendige ekstraordinære vedlikeholdsprosjekter, og sørge for at skipet får gjennomført sin planlagte 18 måneders jordomseiling fra 2021 – 2023. En jordomseiling som skal være et nasjonalt prosjekt med internasjonal interesse.

Generell kommentar til fremlagte forslag til statsbudsjett

Norge har tre av verdens vakreste og mest velholdte seilskip ved Christian Radich, Sørlandet og Statsraad Lehmkuhl. Alle tre seilskipene er driftet av stiftelser og samtlige skip er per i dag i helårsdrift. På vegne av alle tre skipene er vi takknemlige for at det blir oppfattet som et statlig anliggende å ta vare på, og holde skipene i drift. Helårsdrift er helt avgjørende for å bevare skipene for fremtiden, og vern gjennom bruk er den beste og mest kostnadseffektive måten å gjøre dette på.

Samtlige tre skip har, sakte men sikkert, og på ulikt vis, jobbet seg fra å være i sesongdrift til å gå over i helårsdrift. Helårsdrift er, som i enhver annen bedrift, den beste måten å sikre driften og gir oss muligheter for å kunne tenke langsiktig i form av drift og vedlikehold og sikrer oss kompetanse og kontinuitet. Grunnet tidligere sesongdrift har flere av skipene fremdeles et etterslep på vedlikehold, men det jobbes stadig med å få dette justert.

Det er utrolig gledelig at både Stat, fylke og kommune har løftet fokuset og tilskuddene til de tre seilskipene de siste årene. Etableringen av det nasjonale spleiselaget (stat 70%, fylke 15%, kommune 15%) i 2015 har gitt ny giv og motivasjon for samtlige stiftelser. Inkorporering i nettolønnsordningen har også bidratt til bedre drift for alle tre skip og gjør det i større grad mulig for oss å holde på kompetente sjøfolk.

I forslaget til statsbudsjettet for 2019 er det nasjonale spleiselaget videreført, noe vi håper og regner med det vil gjøre så lenge skipene seiler. I tillegg gledes det å se at Sørlandet har fått innvilget et ekstraordinært tilskudd, slik vi også fikk det i 2017. Vi er meget klar over at det er en krevende utfordring å fordele midlene i statsbudsjettet og at det er mange interesser som skal ivaretas. De tre seilskipene er likevel i en særstilling i så måte ved at vi både er flytende kulturminner for sjøfartsnasjonen Norge, er flytende ambassadører for vårt land, og der vi samlet sett i løpet av et år er innom havner i de fleste verdenshav. Men kanskje viktigst av alt er at vi er mer relevante som opplæringsarena nå enn hva vi var når vi ble bygget tidlig på 1900- tallet. Jeg kommer tilbake til dette senere.

Alle tre seilskipene er bygget for nærmere 100 år siden (Statsraad Lehmkuhl, 1914 – Sørlandet, 1927 – Christian Radich, 1937). Det at alle tre seilskipene er i helårsdrift i 2018 er i seg selv en bragd, men det er et meget krevende arbeid å få til dette og vi har alle utfordringer på ulikt vis. Felles er det at vedlikehold av skipene er en meget kostbar og krevende affære, både utfra skipets alder og beskaffenhet, samt et ønske om å ivareta skutene etter antikvariske retningslinjer og samtidig kunne innfri dagens krav til sertifisering og klassekrav. Dette medfører behov for ekstraordinære tilskudd for å sikre driften av seilskipene. Her er det av stor viktighet at Staten kan og vil bidra.

De tre seilskipene samarbeider og støtter hverandre og jeg vil igjen presisere at vi er meget glade for å se at Sørlandet har fått innvilget et ekstraordinært tilskudd på Statsbudsjettet for 2019. Dette må på ingen måte endres eller påvirkes negativt utfra denne søknaden fra Statsraad Lehmkuhl, på samme måte som en eventuell ekstraordinær søknad fra Christian Radich må behandles uten at det påvirker beslutningen vedrørende Sørlandet.

I det følgende vil jeg rette fokuset mot Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl og vårt prekære behov for å få innvilget vår søknad om ekstraordinære midler på 5MNOK

Kort om Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl

Seilskipet Statsraad Lehmkuhl ble bygget i Tyskland i 1914, kom til Bergen i 1921 og har vært driftet av Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl siden 1977. Vi er således i vårt 40. driftsår. De første tjue driftsårene til Statsraad Lehmkuhl var kjennetegnet av sesongdrift, med noen måneders seiling om sommeren og nedbemanning og opplag de øvrige månedene. Mot slutten av 90-tallet blir det flere

og flere oppdrag for skipet og hun får også utført noen store vedlikeholdsprosjekt med støtte fra både det offentlige og gavmilde bedrifter og privatpersoner.

I 2002 får vi en velsignet avtale med Sjøkrigsskolen som starter lederopplæring for sine kadetter om bord med årlige tre måneders tokt med Statsraad Lehmkuhl. De seiler med oss i høst/vintermånedene hvor vi normalt hadde ligget i opplag. Avtalen med Sjøkrigsskolen gjør at Stiftelsen går inn i en ny æra med helårsdrift, noe vi nå har vært siden 2002 og fremdeles vil være i overskuelig fremtid så lenge vi leverer kvalitet og har et sikkert og godt vedlikeholdt skip. Helårsdriften har medført i betydelig flere ansettelse om bord med faste kapteiner, maskinsjefer, styrmenn, maskinister, stuerter, kokker, båtsmenn, sersjanter, tømmermenn og matroser. Dette har igjen ført til kontinuitet i driften og muligheter for å tenke langsiktig både med drift og vedlikehold. Mye tidligere forsømt vedlikehold er blitt tatt hånd om, og vi jobber nå utfra en 5- års vedlikeholdsplan som gir oss en viss forutsigbarhet når det kommer til forventede utgifter.

Verdens mest miljøvennlige seilskip i sin klasse- powered by nature!

Vi er meget bevisst vår rolle som en symboltung aktør både for Bergen og Norge. De siste årene har vi hatt stadig større fokus på bærekraft og miljø, noe som også er nedfelt i våre strategiplaner. FNs bærekraftsmål, især mål nummer 14 (liv under vann) skal være retningsgivende for oss.

Statsraad Lehmkuhl ble bygget som et hybridskip i 1914 med motor og seil og er i utgangspunktet et miljøvennlig skip. I løpet av et år bruker vi i snitt mellom 60-70% av tiden med vindkraft som fremdriftsmiddel og pleier med det å si at *vi har vært i over 100 år der fremtiden ønsker å være*. For å styrke vår miljøprofil ytterligere er vi, med støtte fra bl.a. Enova, i ferd med å installere batteri om bord. Dette vil gi ytterligere reduksjon av utslipp. Batteriet vil bli ferdigstilt og klar til bruk medio mai 2019. Når batteriet er på plass vil vi være verdens mest miljøvennlige seilskip i vår klasse, noe som også styrkes ytterligere av flere mindre miljøtiltak om bord som f.eks. når vi i år skiftet ut alt engangsservise i plast til servise som er 100% komposterbar. Vi ønsker å lede og inspirere andre i vårt arbeide og ser at våre tiltak blir lagt merke til.

Utdanning av fremtidens bærekraftige ledere

I tillegg til å drive med kommersielle seiltokt og skjærgårdsturer for allmuen er Statsraad Lehmkuhl også en godkjent opplæringsbedrift. Vi har i en årrekke hatt både VG 3 elever og lærlinger innen maskin, bysse og dekk, samt styrmannskadetter. Forsvarets høyskole ved Sjøkrigsskolen har siden 2002 brukt skipet årlig i minimum tre måneder som del av lederutdanningen for sine kadetter. Gjeldende kontrakt med Sjøkrigsskolen løper til 2024. Sjøkrigsskolen bruker tre nøkkelord for å benytte Statsraad Lehmkuhl i sin utdanning: LEDERSKAP- TEAMBUILDING- SJØMANNSKAP. Resultatene som Sjøkrigsskolen får med sine kadetter har blitt lagt merke til, og i skrivende stund (18.10.18) er Statsraad Lehmkuhl på vei til Island med den nederlandske sjøkrigsskolen for første gang. Nederlenderne har intensjon om å fortsette å bruke Statsraad Lehmkuhl i årene som kommer. Dette viser at vi er på en veldig god kurs med skipet og at vi er mer relevante som en opplæringsarena nå enn når skipet ble bygget i 1914. Dette av hensyn til det individsentrerte samfunnet vi befinner oss i, og at behovet for å vise at vi er en del av et samfunn, «i samme båt», er større nå enn før. Dette får alle oppleve om bord på Statsraad Lehmkuhl og er noe som sjøkrigsskolene i særdeleshet er opptatt av.

Med installering av batteriet blir vi en helt unik opplæringsarena som kan vise over 1000 år gamle sjømannstradisjoner i kombinasjon med fremtidsrettet og innovativ og miljøvennlig teknologi. Slik bidrar vi til fremtidens bærekraftige ledere.

Tentativ jordomseiling 2021 – 2023: State of the Ocean

Siden 2017 har vi jobbet med planer om å ta Statsraad Lehmkuhl på en 18 måneders jordomseiling fra september 2021 – april 2023. Foreløpig arbeidstittel på prosjektet er «State of the Ocean» og fokuset vil være på bærekraft og samtidig fremme norske (bærekraftige) interesser. Det skal være et nasjonalt prosjekt med internasjonal interesse og solide planer og samarbeidspartnere begynner å komme på plass. Skipet skal brukes til forskning, formidling, utdanning, utvikling og i diplomatiets rolle med bl.a. høynivå møter om bord. Nederst i dette dokumentet finner dere den foreløpige prosjektbeskrivelsen av jordomseilingen og jeg ber om at dere leser dette dokumentet.

Hovedkomiteen for jordomseilingen har hatt to meget konstruktive møter i 2018 og består av samarbeidspartnere på toppnivå fra bl.a. UD (Hilde Solbakken), UiB (Annelin Eriksen, Peter Haugan, Edvard Hviding, Amund Maage), Bjerknessenteret (Tore Furevik), Havforskningsinstituttet (Sissel Rogne), Rederiforeningen (Øystein Meland), DNV-GL (Bjørn Haugland), Maritime Bergen (Harald V. Hove), Bergen Næringsråd (Marit Warncke), Sjøkrigsskolen (Bård Eriksen), NHC (Hildegunn Nilsen), SKULD (Ove Roll), Marine Harvest (Kristine Evensen), m.fl. Komiteen blir utvidet og justert etter som prosjektet utvikler seg. Neste møte er den 23.11.18.

Endelig vedtak om gjennomføring av jordomseiling blir gjort i Stiftelsens styremøte medio desember 2018 og er avhengig av tilstrekkelig med samarbeidspartnere og finanser for selve toktet. Det vil også være avgjørende at de finansielle utsiktene for å kunne gjøre nødvendig vedlikehold og oppgradering i forkant av toktet er sikret, herav stor betydning at vår søknad om ekstraordinært tilskudd på 5MNOK blir vurdert på nytt.

Det meste tyder på at jordomseilingen blir vedtatt, men viktig arbeid gjenstår i de kommende ukene. Dersom det blir vedtatt vil årene frem mot 2021 benyttes til å fremme bærekraft og kommende jordomseiling på ulikt vis, bl.a. under Arendalsuken i 2019, samt at UD muntlig har foreslått å ta skipet til Portugal i april 2020 og ha det med når det internasjonale høynivåpanelet (ledet av Erna Solberg) skal legge frem sin havrapport. Statsraad Lehmkuhl sin mulige rolle vil deretter være å bringe budskapet om havrapporten videre når vi starter vår jordomseiling i 2021. I 2021 starter også FN sitt havsatsingsår og timingen er dermed god. Det er ellers ønskelig å få gitt dere en fylldigere muntlig presentasjon av disse planene ved snarlig anledning og håper det kan la seg gjøre.

Driften av Statsraad Lehmkuhl og 2018 som det mest krevende økonomiske året i stiftelsens historie

Statsraad Lehmkuhl har de siste årene hatt en meget sunn drift, med årlige avkastninger som er satt av til fremtidig vedlikehold (se vedlagt årsrapport fra 2017). Vinteren 2018 hadde vi et planlagt dokkingopphold som vi, i henhold til vår opprinnelige søknad til KUD informerte om var budsjettet til 19MNOK i ekstraordinært vedlikehold.

Vi var i dokk på Laksevåg fra medio januar 2017 – primo april 2018. Sluttsummen på dokkingen ble betydelig høyere enn budsjettet og vi har dermed i dag ingen reserver å trekke på til vedlikehold. Uten noen buffer gjør det oss meget sårbare, dette i en tid der nært sagt all den øvrige driften peker oppover og fremtidsplanene ser gode ut. For å følge den gode kursen er vi avhengig av å kunne tilby et sikkert og trygt skip.

Det er planlagt å måtte gå i dokk i perioder hvert år frem mot 2021, slik at skipet er klart for den lange reisen. I all hovedsak gjelder det utskifting av stålplater, installering av batteri og andre nødvendige oppgraderinger. Vi benytter Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernsenter og Dåfjorden Slipp til alt stålarbeidet om bord. Dette er en bevisst strategi å benytte våre offentlige tilskudd til å ta vare

på norsk kompetanse innen stålarbeid og klinking. De offentlige tilskuddene får på den måten dobbel verdi.

To dokkinger i 2018 – en planlagt

Vi hadde opprinnelig planlagt og budsjettert med en dokking i 2018 (januar – primo april). En dokking som ble betraktelig med kostbar enn planlagt. Ny dokking var planlagt samme periode i 2019.

Grunnet nedskjæringer i Forsvarets høyskole var det i lang tid stor usikkerhet om Sjøkrigsskolen ville fortsette sin lederutdanning om bord på Statsraad Lehmkuhl. Gleden var derfor stor når vi i medio januar 2018 fikk beskjed om at avtalen ville fortsette, men at seilingsperioden ville bli forskjøvet fra tidligere å ha vært fra medio september - primo desember, til nå å være fra medio januar til primo april. Endringen er gjeldende fra og med januar 2019 og planlagte høsttokt 2018 utgikk.

Sjøkrigsskolen sin forskyvning av toktperiode har medført at vi må fremskynde vår planlagte dokking fra januar – primo april 2019, til en kortere dokking fra november – desember 2018, altså i inneværende år. Siden vi først fikk beskjeden fra Forsvarets høyskole i januar i år, har vi ikke budsjettert eller planlagt denne ekstra dokkingen i 2018, noe som setter oss i en meget krevende økonomisk situasjon. Vi har kuttet planlagte jobber til et minimum for forestående dokking, men den har likevel en budsjettertramme på 9MNOK.

I tillegg til den ekstraordinære søknaden hos KUD på 5MNOK, har vi også sendt ekstraordinære søknader på 2MNOK hver til Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune, totalt 9MNOK Samtlige søknader ble sendt i henhold til gjeldende frister i februar-mars 2018.

Når tallene fra vinterens gjennomførte dokking forelå, ble det enda mer klart at vi har et prekært behov for midler til å kunne gjennomføre en ekstra dokking i november- desember 2018. I mai 2018 sendte vi således en søknad til Bergen kommune om lån på 9MNOK. I juni 2018 fikk vi tilbakemelding fra Bergen kommune om at lånet ble innvilget, og at de i tillegg innvilget vår ekstraordinære søknad om tilskudd på 2MNOK, *under forutsetning av at Hordaland fylkeskommune og KUD innvilget sine søknader*. Saken er ennå ikke behandlet i Hordaland fylkeskommune men det er gitt positive signaler. Endelig avklaring fra Hordaland fylkeskommune foreligger om kort tid og jeg vil holde dere oppdatert.

Oppsummert

Det aller meste av driften ved Statsraad Lehmkuhl går bra og framtidsutsiktene ser veldig lovende ut. Verdens mest miljøvennlige seilskip i sin klasse drar på en tentativ 18 måneders jordomseiling med oppstart i 2021 for å fremme bærekraft og norske interesser. Vi får stadig nye oppdrag og utdanner fremtidens bærekraftige ledere.

For å kunne fortsette å seile må vi ha et sikkert og godt vedlikeholdt skip. Dette medfører at vi må i dokk i kortere og lengre perioder de kommende årene. 2018 er allerede det mest kostnadskrevende året i Stiftelsen historie der vi må gjennomføre en ekstra og ikke-planlagt dokking i november- desember 2018. Vi kunne ikke forutse denne dokkingen men må gjennomføre den, både for å kunne seile trygt i 2019 og av hensyn til resterende arbeid som må gjøres de kommende årene i dokk for å kunne ta fatt på den store seilassen i 2021.

Fremtiden til Statsraad Lehmkuhl avhenger av at vi får midler på plass for å komme oss gjennom dette krevende året. Dersom vi ikke får midlene på plass må vi enten fortsette med store lån, noe som vil begrense vårt handlingsrom dramatisk, eller at vi i ytterste konsekvens må ta skipet ut av drift dersom vi ikke klarer de ekstraordinære utgiftene ved å holde henne sjødyktig i henhold til krav. Det er ikke ønskelig for noen og det skal ikke skje.

Vi takker igjen for de årlige driftstilskuddene fra både KUD, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune. 2018 er et prekært år for oss og vi håper inderlig dere kan bidra til at KUD følger Bergen kommune og innfrir vår søknad om ekstraordinært tilskudd på 5MNOK.

Ta gjerne kontakt om ytterligere informasjon er ønsket.

Bergen 18.10.2018

Alt godt,

Haakon S. Vatle

Direktør

Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl

Vedlegg:

- Prosjektbeskrivelse jordomseiling (se under)
- Årsrapport 2017 (separat vedlegg i e-post)

State of the Ocean

a circumnavigation of the Earth 2021-2023

by the Norwegian tall ship Statsraad Lehmkuhl

Updated draft per 17.08.18

Concept Note: State of the Ocean

Background

The adoption in 2015 of the 2030 Agenda by the 193 member states of the United Nations (UN) was a major milestone in the global efforts to find a sustainable path forward for humanity taking into account the environmental as well as social and economic pillars of sustainability. The UN Decade of Ocean Science for Sustainable Development 2021-2030 ("Towards the ocean we need for the future we want") is a call for action to support the potentially crucial role of the ocean in the entire 2030 Agenda. This requires more than fulfilling the targets of Sustainable Development Goal 14 (SDG14) on Life Below Water. We need to grow the ocean economy in a sustainable way while preserving crucial ocean ecosystem functions. This is a global agenda where governments, industry, civil society and all regions of the world need to come together to share a vision and agree on the way forward.

The objectives

- To create attention, awareness and knowledge of the crucial role of the ocean for sustainable development.
- To provide a platform for development and outreach of the wide specter of knowledge and research needed for sustainable ocean management
- To showcase good examples of sustainable ocean activities and actions within shipping, sustainable food production of biological resources and reduced pollution.
- To provide an inspirational setting for meetings at high level as well as between youth and general public across cultural divides.
- To contribute to the UN Decade of Ocean Science for Sustainable Development by research as well as education and ocean literacy
- To use the voyage in all matters for engaging and creating awareness of the objectives for as many as possible, national and international (schools, universities, companies, public in general, and specially for the local inhabitants in the ports we visit)

The voyage

Starting in late 2021 from its home port in Bergen, Norway, the ship will navigate the Atlantic, round Cape Horn, then cross the Pacific and Indian Oceans before returning to the Atlantic and its home port in early 2023. Port visits will be used to raise awareness of the role of the ocean in Agenda 2030. Sustainable ocean solutions will be demonstrated throughout the journey. International student courses will be conducted onboard during transits. The general public can book places onboard to take part in the sailing and learn from the unique collaborative environment onboard. Measurements of essential ocean variables will be done continuously while underway during the first three years of the ocean decade.

The tall ship Statsraad Lehmkuhl

The tall ship Statsraad Lehmkuhl was built in 1914 and has since 1977 been run by the foundation, *Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl*. She is one of the biggest tall ships in the fleet and stretches 98 meters long, with masts reaching 48 meters above sea level. Statsraad Lehmkuhl is normally used as a sail training vessel (and has been doing transatlantic voyages every year since 2001), but is also used for coastal day trips and events and conferences along the quayside. She has been taking part in numerous Tall Ship Races, and has a capacity for 140 persons in hammocks plus 40 crew in cabins. The three-mast steel ship is well kept and operated all year.

With the early 2018 installation of a hybrid (propeller) shaft generator, it will generate much of its electricity from the wind-driven ship motion during sailing and charge batteries for electric engine driven maneuvering into and out of port. This makes it a zero emission forerunner for future sustainable sea transport. A program for recycling and the use of biodegradable materials is emphasized and will be further developed by the time of the voyage.

Partnerships

The foundation *Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl* will be in charge of the operation and seeks partnerships with UN bodies, industry, philanthropists, NGOs and other interested parties that subscribe to the objectives and aims of the project. Contributions can be made in the form of partnerships, booking of places onboard on certain legs for own personnel or to be made available for low income students and others, as well as through providing equipment for measurements, renewable energy and other technology for sustainable solutions.

Time: Last quarter 2021 until first quarter 2023 (duration: 18 months)

Place: The world ocean

Responsible organization: The Foundation, *Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl*

Point of contact: Haakon Vatile, General Manager, +47 975 37 984 / +47 55 30 17 10
haakon.vatile@lehmkuhl.no, www.lehmkuhl.no

Scientific advisor: The Ocean Sustainability Centre at University of Bergen led by Professor Peter M Haugan, presently chair of the Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC of UNESCO).

[Key government partner: Ministry of Foreign Affairs, Norway]

[...] to be confirmed